

Παράρτημα 1

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (εφεξής: Τμήμα ΠΕΔΔ) της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών είναι προσηλωμένο στην παροχή υψηλής ποιότητας ανώτατης εκπαίδευσης στους φοιτητές του στα επιστημονικά πεδία της πολιτικής επιστήμης (πολιτική ανάλυση και θεωρία, διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές, διοικητική επιστήμη και δημόσιο δίκαιο, κοινωνική θεωρία και κοινωνική πολιτική) και στην προσπάθεια ανάπτυξης ενός δημιουργικού περιβάλλοντος έρευνας και εργασίας για το προσωπικό του. Η δέσμευση των μελών ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και διοικητικού προσωπικού του Τμήματος για τη συνεχή βελτίωση του ακαδημαϊκού έργου και των παρεχόμενων υπηρεσιών αποτελεί στρατηγική επιλογή διοίκησης και ευθύνης. Το όραμα του Τμήματος είναι να συνεχίσει να υπηρετεί στόχους εκπαιδευτικούς, ερευνητικούς, πολιτιστικούς και ευρύτερα κοινωνικούς, με προσήλωση στις αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας, της λογοδοσίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής. Το Τμήμα έχει θεσπίσει και εφαρμόσει συγκεκριμένη πολιτική ποιότητας, απόλυτα συνδεδεμένη με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και με τη νομοθεσία της Ελληνικής Πολιτείας περί ζητημάτων εκπαίδευσης. Μέσα από τη θέσπιση, ανασκόπηση, επανασχεδιασμό και επαναπροσδιορισμό της πολιτικής ποιότητας, το Τμήμα ΠΕΔΔ δεσμεύεται στο να επιτύχει ακόμα υψηλότερες επιδόσεις στα επιστημονικά πεδία της πολιτικής επιστήμης που θεραπεύει. Με αυτή τη στρατηγική θα αναδείξει αξίες, πρότυπα και παραδείγματα, ώστε να συμβάλει στην επιδίωξη ολόκληρου του Ιδρύματος για διδακτικά και ερευνητικά αποτελέσματα υψηλής ποιότητας.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

1. Περιοδική ανανέωση και βελτίωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Με βάση την τελευταία αναθεώρηση (2005), το ΠΠΣ επιδιώκει την κατάρτιση των φοιτητών/ριών στις θεμελιώδεις έννοιες, τις βασικές μεθόδους και τους προβληματισμούς που διέπουν τη συστηματική ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτειακών και διεθνών φαινομένων. Από το 2005 δεν έχει πραγματοποιηθεί εκ βάθρων αναθεώρηση του ΠΠΣ, αλλά σε επίπεδο διδασκόντων και Συνέλευσης το Τμήμα έχει προχωρήσει στην προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό του ΠΠΣ: Σε επίπεδο διδασκόντων, το περιεχόμενο των προσφερομένων μαθημάτων και τα προσφερόμενα συγγράμματα και η προτεινόμενη βιβλιογραφία επανεξετάζονται (και αναθεωρούνται όπου είναι απαραίτητο) σε ετήσια βάση (γεγονός που αντανακλάται στον Οδηγό Σπουδών που δημοσιεύεται σε ετήσια βάση). Σε επίπεδο Συνέλευσης έχουν συζητηθεί και έχουν γίνει διορθωτικές κινήσεις ώστε να εμπλουτιστεί το ΠΠΣ και να υπάρξει διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, έχει ληφθεί πρόνοια να διδάσκονται και δύο μαθήματα διδακτικής επάρκειας, που προσφέρονται πιλοτικά εκτός προγράμματος. Επίσης έχει εισαχθεί ο θεσμός της εκπόνησης πτυχιακής εργασίας (κατά το όγδοο εξάμηνο οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν να αναλάβουν πτυχιακή εργασία, δικαίωμα που αναγνωρίζεται και για τους επί πτυχίω στο πέμπτο έτος σπουδών). Τέλος, από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 δύο μαθήματα διδάσκονται στην αγγλική γλώσσα, το ένα εξ αυτών από Βρετανή συνάδελφο, η οποία υπηρετεί στο Τμήμα: πρόκειται για τις *Ευρωπαϊκές Πολιτικές των*

Κρατών-Μελών της ΕΕ και την Πολιτική Ιστορία των ΗΠΑ.

Σύμφωνα με την τελευταία αξιολόγηση που διενεργήθηκε από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες το 2014, το ΠΠΣ ανταποκρίνεται πλήρως στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας. Ωστόσο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος έχει συσταθεί επιτροπή μελών ΔΕΠ με αρμοδιότητα την επανεξέταση του προγράμματος και, ενδεχομένως, την αναθεώρησή του, εάν τούτο κριθεί απαραίτητο. Σε πρώτο στάδιο, τα ζητήματα τα οποία βρίσκονται υπό εξέταση σχετίζονται με τις προτάσεις των εξωτερικών αξιολογητών, όπως

(α) το ενδεχόμενο η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας να καταστεί υποχρεωτική αντί για προαιρετική που είναι τώρα, αρκεί να διασφαλιστεί ότι κατ' αυτόν τον τρόπο η εκπόνησή της δεν θα αντιμετωπίζεται μηχανιστικά, οπότε να υποβαθμιστεί η αξία της. Βεβαίως, μια τέτοια αλλαγή βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την επάρκεια του διδακτικού προσωπικού, το οποίο συρρικνώνεται διαρκώς λόγω της συνταξιοδότησης των παλαιότερων μελών ΔΕΠ, και τον πολύ περιορισμένο αριθμό νέων θέσεων εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.

(β) σχετικά με τα δύο μαθήματα διδακτικής επάρκειας, τα οποία προσφέρονται εκτός προγράμματος, έχει ξεκινήσει διεξοδική συζήτηση για την ενσωμάτωσή τους στο πρόγραμμα σπουδών, προκειμένου να διευκολυνθεί η επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων που ενδιαφέρονται να εργαστούν στον χώρο της εκπαίδευσης.

2. Ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής μάθησης στον σχεδιασμό του ΠΠΣ

Κεντρικός άξονας του Τμήματος, ο οποίος εναρμονίζεται πλήρως προς τις υποδείξεις της ΑΔΙΠ, είναι η εύρυθμη, δεοντολογικά ελεγμένη και φοιτητοκεντρική οργάνωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ), με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας σπουδών του Τμήματος. Το Τμήμα αναγνωρίζει τη θεμελιώδη σημασία της φοιτητοκεντρικής μάθησης και διδασκαλίας στην ενίσχυση και εμπέδωση των συμμετοχικών δυνατοτήτων των φοιτητών/ριών, στη διαδικασία αξιολόγησης των μαθημάτων και, εν γένει, στη διαρκή τους παρουσία σε όλα τα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας. Οι βασικοί άξονες της φοιτητοκεντρικής μάθησης στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του ΠΠΣ περιλαμβάνουν

(α) τη **διασφάλιση όρων και συνθηκών αμοιβαίου σεβασμού διδασκόντων και διδασκομένων** με γνώμονα τη συνεργασία, την αλληλοκατανόηση και την εμπέδωση μιας αίσθησης κοινωφελούς και δημιουργικής ακαδημαϊκής συμβίωσης. Η διαρκής μέριμνα για τα μέληματα των φοιτητών/ριών, καθώς και η ενεργός ένταξή τους στη διδακτική και μαθησιακή φιλοσοφία του Τμήματος συνιστούν στάση ευθύνης εκ μέρους όλου του ανθρωπίνου δυναμικού του Τμήματος.

(β) τη διαφύλαξη των **ακαδημαϊκών αρχών και της δεοντολογίας**, την **αποτροπή των διακρίσεων**, τον **σεβασμό της διαφορετικότητας** των φοιτητών/ριών, τη **συνεχή ενθάρρυνση** της συμμετοχής εξωτερικών φορέων/συνεργατών στη διασφάλιση ποιότητας σπουδών και τη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών μάθησης και διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στην έρευνα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της

παροχής χρήσιμων και αξιοποιήσιμων ακαδημαϊκών δεξιοτήτων σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μας.

(γ) τον συνδυασμό της **εις βάθος καλλιέργειας της πολιτικής επιστήμης** σε όλες τις σύγχρονες εκφάνσεις και διαστάσεις της: την πολιτική ανάλυση, τις διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές, τη διοικητική επιστήμη, την πολιτική και κοινωνική θεωρία και την κοινωνική πολιτική με την **προσφορά** στους/ις φοιτητές/ήτριες **εξειδικευμένης γνώσης** στον τομέα προτίμησής τους. Η εν λόγω προσέγγιση αντανακλά τη φιλοσοφία του Τμήματος, που αποδίδει έμφαση στην ενότητα των κοινωνικών επιστημών και στη συνολική και πολύπλευρη προσέγγιση της πολιτικής επιστήμης. Βάσει των ανωτέρω, το ΠΠΣ αποσκοπεί στην παροχή τόσο της γενικής παιδείας, η οποία συνιστά θεμέλιο λίθο για την κριτική εννόηση των κοινωνικών και πολιτικών φαινομένων, όσο και της επίσης αναγκαίας επιστημονικής εξειδίκευσης, προετοιμάζοντας παράλληλα τους/ις φοιτητές/ήτριες και για μεταπτυχιακές σπουδές. Έτσι εξασφαλίζεται και η ακαδημαϊκή προετοιμασία των αποφοίτων του Τμήματος για την επαγγελματική τους απασχόληση σε επιμέρους γνωστικές περιοχές, όπως η πολιτική ανάλυση, η πολιτική θεωρία, η κοινωνιολογία, οι διεθνείς σχέσεις, η ελληνική, ευρωπαϊκή και διεθνής διπλωματία, οι διεθνείς οργανισμοί, η τοπική αυτοδιοίκηση και η δημόσια διοίκηση σε εθνικούς και διεθνείς, ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, επιχειρήσεις, κ.ά.

(δ) την **αναλυτική πληροφόρηση** στους φοιτητές του ΠΠΣ μέσω του ετήσιου οδηγού σπουδών, αλλά και μέσω της ανάρτησής του στον δικτυακό τόπο του Τμήματος, προκειμένου να είναι προσβάσιμος σε κάθε ενδιαφερόμενο/η. Ειδικότερα, σε συνέχεια και της σχετικής επισήμανσης των Εξωτερικών Αξιολογητών περί της ανάγκης τακτικής επικαιροποίησης του ΠΠΣ, έχει αναδιαμορφωθεί κατά τρόπο ενιαίο το σύνολο των περιγραμμάτων των μαθημάτων (syllabi), ώστε να προκύπτουν με μεγαλύτερη σαφήνεια οι μαθησιακοί στόχοι, το περιεχόμενο κάθε μαθήματος, ο προγραμματισμός των επιμέρους διαλέξεων και τα μαθησιακά αποτελέσματα.

(ε) την **βελτίωση της διαδικασίας αξιολόγησης του ΠΠΣ** από τους φοιτητές. Από το 2011 έως σήμερα, η αξιολόγηση πραγματοποιείται με τον ηλεκτρονικό τρόπο μέσω της κεντρικής πλατφόρμας του Πανεπιστημίου Αθηνών (<http://survey.uoa.gr>). Στο τέλος κάθε εξαμήνου δημιουργούνται τα ερωτηματολόγια από τον τεχνικό του Τμήματος για όλα τα μαθήματα τρέχοντος εξαμήνου. Για τη διάρκεια μιας εβδομάδας τα ερωτηματολόγια είναι διαθέσιμα. Οι φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι στο εκάστοτε μάθημα μπορούν να εισαχθούν στην πλατφόρμα αξιολόγησης με τους ίδιους κωδικούς του «my-studies» και να προβούν στην αξιολόγηση. Όλη η διαδικασία είναι ανώνυμη και δεν υπάρχει τρόπος ταυτοποίησης των φοιτητών, καθώς το σύστημα παράγει μόνο συνολικά στατιστικά ανά ερώτηση. Η αξιολόγηση δεν είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές. Στο τέλος της αξιολόγησης όλα τα αποτελέσματα εξάγονται ανά μάθημα, αξιολογούνται επιλεκτικά από τον Πρόεδρο του Τμήματος και τους Διευθυντές των Τομέων. Τα αποτελέσματα είναι πάντα διαθέσιμα σε μορφή pdf και xls για περισσότερη ανάλυση. Η ενημέρωση για την διεξαγωγή της αξιολόγησης πραγματοποιείται από τους διδάσκοντες στα μαθήματα, αλλά και με τρέχουσες ανακοινώσεις στην ιστοσελίδα του Τμήματος (<http://www.pspa.uoa.gr/anakoineseis-ekdhloseis-kai-prokhry3eis/anakoineseis/genikes-anakoineseis-tmimatos.html>). Ειδικότερα, προβλέπεται έγκαιρη ενημέρωση ενόψει της αξιολόγησης, αλλά και ενημέρωση για την αξιολόγηση από την εγγραφή των φοιτητών, ώστε να οικοδομηθεί και να

εμπεδωθεί από τα πρώτα κιόλας στάδια ακαδημαϊκής ένταξης μια κουλτούρα αξιολόγησης, διανομή φυλλαδίου για την σημασία της αξιολόγησης και μνεία στην ενημέρωση πρωτοετών –οι φοιτητές θα μπορούν να ενημερώνουν την ηλεκτρονική τους αλληλογραφία στο «my studies» και ότι θα παρέχεται ετήσια υπενθύμιση μέσω «pop-up window» στο «my studies», αποστολή ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στους φοιτητές ανά μάθημα και από διδάσκοντες μέσω «e-class», αφιέρωση την τελευταία βδομάδα μαθημάτων 15 λεπτών για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου στην τάξη, αίτημα στην υπηρεσία «Κλειδί» για επικαιροποίηση διασύνδεσης του «my studies» με τον ιστότοπο αξιολογήσεων με στόχο να αξιολογείται κάθε μάθημα άπαξ από κάθε φοιτητή, δυνατότητα αξιολόγησης συνδιδασκαλίας με διευκρίνιση στις κλειστές ερωτήσεις για διαφοροποίηση των σχολίων μεταξύ των διδασκόντων, δημιουργία συγκεντρωτικής αποτίμησης αποτελεσμάτων και σύγκριση σε προοπτική τριετίας και επεξεργασία και αποστολή συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων στον Πρόεδρο του Τμήματος. Το ερωτηματολόγιο έχει σχεδιαστεί από την ομάδα αξιολόγησης του Τμήματος και έχει την παρακάτω δομή, οι φοιτητές απαντούν με βάση την κλίμακα από 1 έως 6 και στην τελευταία ερώτηση παραθέτουν τα σχόλιά τους (βλ. Παράρτημα 5). Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να σημειωθεί η χαμηλή ανταπόκριση από πλευράς φοιτητών. Το εξαιρετικά μικρό δείγμα φοιτητών και φοιτητριών που ανταποκρίνονται στη διαδικασία, δεν εξυπηρετεί την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Ωστόσο, το Τμήμα συγκρότησε ειδική Επιτροπή με στόχο τη βελτίωση και ενίσχυση της αξιοπιστίας των διαδικασιών αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, διεργασία που συμβάλλει στην ενίσχυση τόσο της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας όσο και στην ίδια την αυτονομία των αποδεκτών της ακαδημαϊκής γνώσης. Αναφοράς χρήζει και το γεγονός πως πολλοί διδάσκοντες έχουν υιοθετήσει άτυπα πρακτικές αξιολόγησης των μαθημάτων τους στο τέλος κάθε εξαμήνου, ζητώντας από τους φοιτητές μετά το πέρας των μαθημάτων να καταγράψουν ανώνυμα τις εντυπώσεις και κριτικές τους για το μάθημα, ενώ παράλληλα οι φοιτητές καλούνται από τη διοίκηση του Τμήματος να συμμετέχουν στην ανώνυμη ηλεκτρονική αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων (μια διαδικασία που χρειάζεται περαιτέρω υποστήριξη από τους φοιτητές).

(στ) την **αξιοποίηση νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας**. Η πλατφόρμα της ηλεκτρονικής τάξης (e-class), που χρησιμοποιείται πλέον όλο και περισσότερο, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και διευκολύνει τους/ις φοιτητές/ήτριες που δεν είναι σε θέση πάντοτε να παρακολουθήσουν τις παραδόσεις των μαθημάτων, να αναζητήσουν σε αυτήν τυχόν σημειώσεις των διδασκόντων ή πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, δίχως ωστόσο τούτο να σημαίνει ότι η πλατφόρμα μπορεί να λειτουργήσει σαν υποκατάστατο των παραδόσεων.

(ζ) την **προσωπική ενημέρωση των φοιτητών**. Κατά την πρώτη συνάντηση με τους διδάσκοντες, στην αρχή του εξαμήνου, γνωστοποιούνται στους φοιτητές οι θεματικές ενότητες, ο τρόπος διεξαγωγής και αξιολόγησής τους, τα διδακτικά συγγράμματα και στις περισσότερες περιπτώσεις παρέχεται περαιτέρω βιβλιογραφία. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι εν λόγω πληροφορίες και το υλικό διατίθενται και στην ηλεκτρονική τάξη του μαθήματος (e-class). Ορισμένοι διδάσκοντες διανέμουν στους φοιτητές/ήτριες φάκελο με διδακτικό υλικό, ενώ άλλοι παρέχουν υλικό υπό μορφή σημειώσεων. Επιπλέον, στις παραδόσεις των μαθημάτων γίνεται σε μεγάλο βαθμό χρήση προβολών (powerpoint) με στόχο την καλύτερη δυνατή απεικόνιση και εμπέδωση των γνωστικών επιδιώξεων και αποτελεσμάτων του μαθήματος. Οι σημαντικότερες

πληροφορίες για τη διεξαγωγή των μαθημάτων είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο (<http://www.pspa.uoa.gr/>) με τη φροντίδα των διδασκόντων και της Γραμματείας του Τμήματος.

(η) την **οργάνωση και την διαφάνεια του εξεταστικού συστήματος**. Η κύρια μέθοδος αξιολόγησης των φοιτητών/ριών συνίσταται στην εξέταση στο τέλος κάθε εξαμήνου των διδαχθέντων μαθημάτων (Ιανουάριος/Φεβρουάριος και Ιούνιος/Ιούλιος), ενώ τον Σεπτέμβριο διεξάγονται οι επαναληπτικές εξετάσεις για το σύνολο των μαθημάτων. Κατά κύριο λόγο οι εξετάσεις είναι γραπτές, σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται προφορική εξέταση, χρησιμοποιούνται δε και εναλλακτικές μέθοδοι, όπως η εκπόνηση και παρουσίαση απαλλακτικής εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, για την τελική αξιολόγηση της απόδοσης των φοιτητών/ριών λαμβάνεται υπόψη και η συμμετοχή σε ενδιάμεση εξέταση (πρόοδο) που προτιμάται από κάποια μέλη του διδακτικού προσωπικού –σύμφωνα με σχετική πρόταση της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης–, καθώς και η ανάληψη προαιρετικής εργασίας, ώστε οι φοιτητές/ήτριες να αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και τις απαιτούμενες δεξιότητες, όπως είναι η διεξαγωγή έρευνας και η συνεργασία.

Οι μέθοδοι αξιολόγησης της επίδοσης που, κατά πάγια ακαδημαϊκή παράδοση εναπόκεινται στην πρωτοβουλία και την αρμοδιότητα των ίδιων των διδασκόντων που φέρουν τη γενική ευθύνη του μαθήματος, δημοσιοποιούνται στους φοιτητές και τις φοιτήτριες είτε στη διάρκεια των παραδόσεων είτε μέσω της η-τάξης. Ενώ, στη διάθεση των τελευταίων βρίσκονται τα στατιστικά στοιχεία για το ποσοστό επιτυχίας σε κάθε μάθημα, τα οποία συλλέγει η Γραμματεία και έχει ήδη αποφασιστεί από τη Συνέλευση να αναρτώνται στον ιστοχώρο του Τμήματος. Συνολικά, παρατηρείται ευρύ φάσμα εξεταστικών μεθόδων: στα μαθήματα κορμού γραπτές εξετάσεις ή σπανιότερα προφορικές εξετάσεις, ενώ στα μαθήματα επιλογής εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών και προφορική εξέταση ή επιπλέον εξετάσεις προόδου. Η διαφάνεια στην αξιολόγηση διασφαλίζεται με την από κοινού γραπτή ή προφορική εξέταση φοιτητών (ενώπιον συμφοιτητών/ριών τους) και τον σχολιασμό και τη συζήτηση των εργασιών. Μετά τις εξετάσεις, τα βαθμολογημένα γραπτά παραμένουν στη διάθεση των φοιτητών για δύο χρόνια. Κεντρική στόχευση του Τμήματος είναι η διασφάλιση της ισότητας και της δικαιοσύνης όσον αφορά τις διαδικασίες αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών/ριών, συνδυάζοντας το στοιχείο της ευελιξίας, αλλά όχι εις βάρος είτε της συνοχής, είτε της καλλιέργειας των απαραίτητων ακαδημαϊκών δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

(θ) την **ενίσχυση της εξωστρέφειας του ΠΠΣ** μέσω της συμμετοχής των φοιτητών σε ακαδημαϊκές δράσεις που κρίνονται ιδιαίτερα χρήσιμες για την καλύτερη δυνατή εμπέδωση των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων. Ειδικότερα, κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2013-2017, ομάδες φοιτητών έλαβαν μέρος στο ThessISMUN που διοργανώνει το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, στο OxiMUN (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης), το EUModel (Πανεπιστήμιο του Μάαστριχτ), το ScotMUN (Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου) και το RhodesMUN. Επιπλέον, το Τμήμα υπέβαλε πρόταση χρηματοδότησης στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα JeanMonnetModule της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διοργάνωση διδακτικών δραστηριοτήτων στις ευρωπαϊκές σπουδές. Η πρόταση εγκρίθηκε με πολύ μεγάλη βαθμολογία (92%). Στο τριετές πρόγραμμα περιελήφθη, μεταξύ άλλων, η διοργάνωση άσκησης προσομοίωσης οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό (AthensEUmodel), καθώς και θερινά

μαθήματα για το μέλλον της ευρωπαϊκής ενοποίησης (Athens Summer School). Η συμμετοχή των φοιτητών στο πρόγραμμα ανταλλαγής ERASMUS. Στο Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 1989-1990 συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Έρασμος, που αφορά την κινητικότητα φοιτητών και διδακτικού προσωπικού σε ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά ιδρύματα για διδασκαλία και φοίτηση αντιστοίχως. Κατά την τελευταία επταετία φοιτητές του Τμηματος έχουν μετακινηθεί μέσα στα πλαίσια του προγράμματος στα ακόλουθα ξένα Πανεπιστήμια: Institut d'études politiques (IEP) de Lyon (Γαλλία), Université Paris-Est Créteil Val-de-Marne (Γαλλία), University of Bonn (Γερμανία), University of Giessen (Γερμανία), University of Rostock (Γερμανία), Università di Trieste (Ιταλία), University of Bergen (Νορβηγία), University of Warsaw (Poland), Mykolas Romeris University (Λιθουανία), Complutense University of Madrid (Ισπανία), Autonomous University of Madrid (Ισπανία), Université de Liège (Βέλγιο), Eotvos Lorand University (Hungary), Bogazici University (Τουρκία).

Τέλος, το Τμήμα έχει εναρμονιστεί με τη διαδικασία της Bologna, εφαρμόζει δηλαδή το Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών ως εξής: 6 ECTS ανά μάθημα, 30 ECTS ανά εξάμηνο, 60 ECTS ανά ακαδημαϊκό έτος, 240 ECTS για τη λήψη πτυχίου στα 4 έτη σπουδών. Πτυχιακή εργασία: 24 ECTS (6 ECTS x 4).

(ι) την **ενισχυτική διδασκαλία**. Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως, σε αρκετές περιπτώσεις, τα μαθήματα ενισχύονται με επιπλέον ώρες φροντιστηρίων, προκειμένου να μπορέσουν οι φοιτητές/ήτριες να εμπεδώσουν τη διδακτέα ύλη και να ανταποκριθούν καλύτερα στις μαθησιακές απαιτήσεις. Στα μαθήματα τα οποία διδάσκονται σε προχωρημένα εξάμηνα σπουδών, στα οποία υπάρχουν συνήθως μικρότερα ακροατήρια, η συμμετοχή των φοιτητών με συζητήσεις, παρουσιάσεις και εκπόνηση εργασιών είναι κύριο συστατικό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η διδασκαλία εμπλουτίζεται με πρόσκληση διακεκριμένων προσωπικοτήτων (π.χ. πρέσβων και εμπειρογνομόνων), επίσκεψη σε οργανισμούς, μουσεία, την αρχαία αγορά κ.ο.κ. Ιδιαίτερη μνεία αξίζουν οι ασκήσεις προσομοίωσης διεθνών οργανισμών που παρέχουν τη δυνατότητα πρωτόγνωρων εμπειριών για τους φοιτητές/ήτριες και τους/τις εξοικειώνουν με θεσμούς σχετικούς με το αντικείμενο των σπουδών τους.

(κ) την **επικοινωνία των φοιτητών με τους διδάσκοντες**. Οι φοιτητές επικοινωνούν με τους διδάσκοντες μέσω προσωπικών επισκέψεών τους στις «ώρες υποδοχής» στα γραφεία των διδασκόντων, αλλά πλέον κάνουν και εκτεταμένη χρήση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Σε αυτό συμβάλλει και το γεγονός ότι δίνεται η δυνατότητα στους διδάσκοντες να αναρτούν υλικό/αρχεία σχετικά με το μάθημα στα οποία παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο μέσος χρόνος συνεργασίας με τους φοιτητές που δήλωσαν οι συνάδελφοι για το 2016-2017 ήταν 6,4 ώρες/εβδομάδα. Όλο και περισσότεροι διδάσκοντες χρησιμοποιούν όπως ήδη αναφέρθηκε την πλατφόρμα e-class του Πανεπιστημίου Αθηνών (<https://eclass.uoa.gr/>). Στα μαθήματα που διεξάγονται στον 1^ο και στον 7^ο όροφο της οδού Θεμιστοκλέους 6 παρέχεται η δυνατότητα χρήσης διαδραστικού πίνακα.

(λ) την **πρόνοια για φοιτητές που εμπíπτουν σε ειδικές κατηγορίες**. Το Τμήμα εφαρμόζει την προβλεπόμενη νομοθεσία για τα ΑμεΑ ενώ έχει οριστεί ένα μέλος ΔΕΠ και μία διοικητική υπάλληλος για την διαχείριση όλων των ζητημάτων που προκύπτουν για την απρόσκοπτη συμμετοχή των ατόμων αυτών στην ακαδημαϊκή ζωή του Τμηματος. Έχει ληφθεί μέριμνα για την

προσβασιμότητα των κτηρίων του (ράμπες, ασανσέρ, μετακινήσεις με ειδικό μεταφορικό μέσο του ΕΚΠΑ). Επίσης, υπάρχει σταθμός εργασίας για ΑμεΑ στην Βιβλιοθήκη του Τμήματος για την υποστήριξη φοιτητών με τύφλωση, με χαμηλή όραση ή με περιορισμένη κινητικότητα των άνω ή/και κάτω άκρων, δωρεάν λογισμικό για ΑμεΑ, συμβουλευτική σε επίπεδο υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής.

3. Βελτίωση της απόδοσης και της επίδοσης των φοιτητών του Τμήματος

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 21,7% των φοιτητών του Τμήματος ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους στην κανονική διάρκεια (K=4 έτη). Συνολικά, 74,7% των φοιτητών ολοκληρώνουν τις σπουδές τους εντός διαστήματος K+2 ετών. Η μέση διάρκεια σπουδών είναι 12,3 εξάμηνα και το διάμεσο εξάμηνο ολοκλήρωσης σπουδών είναι το 10^ο. Η βελτίωση της απόδοσης και της επίδοσης των φοιτητών του Τμήματος συνιστά μια βασική προτεραιότητα της υλοποίησης του ΠΠΣ. Για την περαιτέρω υποβοήθηση των φοιτητών προς την κατεύθυνση αυτή, εφαρμόζονται τα εξής: (α) προσφορά οργανωμένης, ποιοτικής διδασκαλίας, (β) εξορθολογισμός και διαρκής ενημέρωση της εξεταστέας ύλης, (γ) διαζώσης και ηλεκτρονική ενημέρωση των φοιτητών για τις απαιτήσεις και τον τρόπο εξέτασης των μαθημάτων, (δ) προσφορά μεγάλου αριθμού μαθημάτων επιλογής, τα περισσότερα εκ των οποίων διαθέτουν σεμιναριακό χαρακτήρα, που επιτρέπουν την καλύτερη επικοινωνία διδάσκοντα – διδασκόμενου και την επικέντρωση στις εξατομικευμένες ανάγκες των φοιτητών, (ε) υιοθέτηση του θεσμού των Συμβούλων Σπουδών προς καθοδήγηση των φοιτητών, (στ) προκαθορισμένες συναντήσεις με τους διδάσκοντες στις ώρες υποδοχής τους, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου για καθοδήγηση για όποιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν αναφορικά με την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και κατόπιν της λήξης αυτού, κυρίως μετά δε την έκδοση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων για συζήτηση επί των γραπτών τους, έτσι ώστε να αποφευχθούν τα ίδια λάθη στις επαναληπτικές εξετάσεις. Είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι η βάση εισαγωγής του Τμήματος έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια γεγονός που συμβάλλει στην καλύτερη απόδοση των φοιτητών. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι κακές επιδόσεις οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε αδυναμίες αρκετών φοιτητών, ως προς τις γνώσεις αλλά και την κριτική σκέψη ή και την άριστη γνώση της ελληνικής, γεγονός που θα πρέπει να συνδεθεί με τις ευρύτερες παθογένειες του εκπαιδευτικού μας συστήματος, με αφετηρία την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Παρά τις προσπάθειες που γίνονται, αρκετοί φοιτητές εγκαταλείπουν ή αργούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους. Αυτό οφείλεται σε κοινωνικούς/οικονομικούς λόγους (οικογενειακά προβλήματα, ανειλημμένες επαγγελματικές υποχρεώσεις, οικονομική κρίση) αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις και λόγω των αδυναμιών του ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ερευνητική δραστηριότητα των διδασκόντων τυγχάνει διεθνούς αναγνώρισης αν κρίνει κανείς τις διεθνείς δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια των μελών ΔΕΠ του Τμήματος καθώς και τη συμμετοχή τους σε σημαντικό αριθμό Ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και δικτύων και ενσωματώνεται στην διδακτική διαδικασία προσφέροντας νέες ενατενίσεις του γνωστικού αντικείμενου, απέσπασε θετικά σχόλια από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος:

(α) σταθερή η παρουσία του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος στο εθνικό και διεθνές ακαδημαϊκό περιβάλλον.

(β) τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος οργανώνουν συστηματικά επιστημονικές εκδηλώσεις, συνέδρια και σεμινάρια.

(γ) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος κατέχουν/κατείχαν θέση σε διεθνή και εθνικά όργανα/ανεξάρτητες αρχές.

(δ) όλα σχεδόν τα μέλη ΔΕΠ μετακινήθηκαν και μετακινούνται, σε τακτική βάση, προς ιδρύματα στο εσωτερικό της χώρας και στο εξωτερικό στο πλαίσιο άλλων ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων, όπως είναι η πραγματοποίηση διαλέξεων, οι διαδικασίες εκλογής μελών ΔΕΠ, οι διαδικασίες κρίσης διδακτορικών διατριβών.

(ε) μέλη του Τμήματος συμμετέχουν ως συνεπιμελητές ή/και σε επιστημονικά σώματα διεθνών περιοδικών με κριτές (peer-review), όπως επίσης και σε ελληνικά επιστημονικά περιοδικά.

(στ) υψηλός είναι και ο αριθμός των διεθνών συνεργασιών και χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (από άλλες πηγές εκτός του Παν/μίου κυρίως από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της ΕΕ).

(ζ) Το 2015 ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος έλαβε το Ευρωπαϊκό Βραβείο THESEUS 2014 για διακεκριμένη έρευνα σε θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η απονομή του βραβείου έλαβε χώρα στη Ρίγα της Λετονίας στις 4 Δεκεμβρίου στη διάρκεια συνεδρίου που διεξήχθη εν όψει της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που αναλαμβάνει η Λετονία το πρώτο εξάμηνο του 2015. Είναι η πέμπτη φορά που απονέμεται το βραβείο αυτό. Το 2016 η Γαλλική Δημοκρατία απένειμε τον τίτλο του Ιππότη της Λεγεώνας της Τιμής σε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος για τη συμβολή του στο στοχασμό για το μέλλον της Ένωσης και τη συνεισφορά του στην ευρωπαϊκή ενοποίηση. Το 2014 εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών Ομότιμος Καθηγητής του Τμήματος. Το 2014 Ομότιμος Καθηγητής του Τμήματος έλαβε τον τίτλο του Ιππότη της Λεγεώνας της Τιμής από τη Γαλλική Δημοκρατία. Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ΠΕΔΔ πραγματοποίησαν κατά μέσο όρο 3,7 κρίσεις/αξιολογήσεις άρθρων υπό δημοσίευση σε εγχώρια και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Επίσης, κατά μέσο όρο, κάθε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ΠΕΔΔ επέβλεψε ή συμμετείχε σε συμβουλευτικές επιτροπές 12 διδακτορικών διατριβών, μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών και πτυχιακών εργασιών συνολικά. Η αύξηση της ερευνητικής παραγωγής του Τμήματος συνιστά πάγια επιδίωξη, ποιοτικά και ποσοτικά. Θα πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι τα ερευνητικά επιτεύγματα αυτά, σε σχέση με την ερευνητική παραγωγή σε άλλες χώρες, επιτυγχάνονται κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες: χαμηλοί μισθοί, υποχρηματοδότηση της έρευνας ή της συμμετοχής τους σε διεθνή συνέδρια, γραφειοκρατία, μη διάθεση επαρκών κονδυλίων στις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες για αγορά νέων βιβλίων ή συνδρομών σε βάσεις δεδομένων, ανάληψη μεγάλου αριθμού μαθημάτων λόγω μείωσης των μελών ΔΕΠ κ.ά.

4. Συνεχής βελτίωση των συνθηκών εργασίας του διδακτικού ερευνητικού, καθώς και διοικητικού και άλλου προσωπικού του Τμήματος

Υπάρχει διαρκής μέριμνα για την βελτίωση της ερευνητικής υποδομής. Υπάρχει καλή συνεργασία τόσο μεταξύ μελών ΔΕΠ όσο και μεταξύ διδασκόντων και διοικητικού προσωπικού, γεγονός που έχει θετική επίπτωση στην διαχείριση των προβλημάτων που ανακύπτουν (π.χ. συνεννοήσεις για

την κατάρτιση του προγράμματος της εξεταστικής σε περιπτώσεις εκπαιδευτικών ή άλλων αδειών, μετακινήσεις μαθημάτων σε περιπτώσεις διοργάνωσης σημαντικών συνεδρίων κ.ο.κ.). Ωστόσο, εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν αρνητικά την εν λόγω διαδικασία (βλ. επίσης σημείο 6 Παραρτήματος 1) κάποιιοι από τους οποίους οφείλονται στις διαδικασίες που εκκινούν από τους ίδιους τους φορείς της κεντρικής κυβέρνησης με αποτέλεσμα να υπάρχουν κατά καιρούς ζητήματα τα οποία καθίστανται δύσκολα διαχειρίσιμα (π.χ. καθυστερήσεις στην ενημέρωση και στις προκηρύξεις για την πρόσληψη διδασκόντων είτε με το καθεστώς του ΠΔ 407/1980 είτε στο πλαίσιο του προγράμματος απόκτησης διδακτικής εμπειρίας, προβλήματα με την αποκομιδή των σκουπιδιών). Στο πλαίσιο του κοινωνικού ρόλου του Πανεπιστημίου, προβληματισμό δημιουργεί ένα εξαιρετικά ευαίσθητο κοινωνικό θέμα που αφορά σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και σε χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στους εξωτερικούς χώρους του Μεγάρου Θεωρητικών Επιστημών το οποίο χρήζει μέριμνας από τις αρμόδιες αρχές.

5. Συμβολή στην επίλυση προβλημάτων υποδομής (π.χ. κτιριακών προβλημάτων)

Το Τμήμα στεγάζεται στο κέντρο της Αθήνας (Θεμιστοκλέους 6), σε αυτόνομο κτίριο που αποτελεί κληροδότημα του ΕΚΠΑ. Στο συγκεκριμένο κτίριο, εκτός από τη Γραμματεία, βρίσκονται τα γραφεία των μελών ΔΕΠ (ένα γραφείο ανά μέλος ΔΕΠ), καθώς και του λοιπού διδακτικού, εργαστηριακού και διοικητικού προσωπικού. Στο ίδιο κτίριο βρίσκονται επίσης δύο αίθουσες διδασκαλίας, μία αίθουσα συνεδριάσεων που χρησιμοποιείται και για την υποστήριξη διδακτορικών διατριβών, καθώς και το εργαστήριο Η/Υ του Τμήματος. Τα Εργαστήρια και η Βιβλιοθήκη του Τμήματος στεγάζονται σε κτίριο επί της οδού Αιόλου 42-44. Για τις ανάγκες της διδασκαλίας, πέραν των δύο προαναφερθεισών αιθουσών, το Τμήμα χρησιμοποιεί τέσσερα αμφιθέατρα του Μεγάρου Θεωρητικών Επιστημών επί της οδού Σίνα, καθώς και δύο ακόμα αίθουσες του κτιρίου επί της οδού Σόλωνος. Για την βελτίωση των υποδομών που υποστηρίζουν το ΠΠΣ, το Τμήμα έχει προβεί στις κάτωθι ενέργειες:

(α) Το Τμήμα διαθέτει 2 εργαστήρια πληροφορικής για ελεύθερη χρήση από τους φοιτητές, στελεχωμένα από έμπειρο προσωπικό, ικανό να τους βοηθήσει στο ακαδημαϊκό τους έργο.

(β) Στο Τμήμα ΠΕΔΔ έχει ληφθεί μέριμνα για την προσβασιμότητα των κτιρίων του (ράμπες, ασανσέρ, μετακινήσεις με ειδικό μεταφορικό μέσο του ΕΚΠΑ). Επίσης, υπάρχει σταθμός εργασίας για ΑμεΑ στην Βιβλιοθήκη του Τμήματος για την υποστήριξη φοιτητών με τύφλωση, με χαμηλή όραση ή με περιορισμένη κινητικότητα των άνω ή/και κάτω άκρων, δωρεάν λογισμικό για ΑμεΑ, συμβουλευτική σε επίπεδο υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής.

(γ) Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος έχει ενοποιηθεί με τις Βιβλιοθήκες των Τμημάτων Επικοινωνίας & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Τουρκικών Σπουδών & Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, αποτελώντας τμήμα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Σχολής ΟΠΕ. Στεγάζεται στην οδό Αιόλου 42-44 και Κολοκοτρώνη (5ος & 6ος όροφος). Η Βιβλιοθήκη άρχισε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 1990 και στις συλλογές της περιλαμβάνονται: 51.000 τόμοι βιβλίων, 550 τίτλοι περιοδικών, σπάνια βιβλία (από τον 19ο αιώνα έως και το 1950), διδακτορικές διατριβές και διπλωματικές εργασίες και άλλο υλικό. Μέσα στο χώρο της Βιβλιοθήκης στεγάζεται επίσης το ΚΕΣ (Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι διδάσκοντες και οι βιβλιοθηκονόμοι καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια για το συνεχή εμπλουτισμό της με νέους τίτλους. Η πρόσβαση στο υλικό του

καταλόγου της Βιβλιοθήκης μπορεί να γίνει από οποιονδήποτε έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσα από την ιστοσελίδα των Βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ: <http://www.lib.uoa.gr> στην επιλογή OPAC.

(δ) Βελτίωση του εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού. Τον Δεκέμβριο του 2015 το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής 2007-2013 (ΕΣΠΑ 2007-2013) και στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Προμήθεια Εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών» με κωδικό MIS 360207, Άξονας προτεραιότητας 2 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση Ποιότητας Ζωής» αναβάθμισε τον εξοπλισμό των Τμημάτων και των Σχολών του, με σκοπό την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, των προπτυχιακών φοιτητών του. Η αναβάθμιση για το Τμήμα αφορούσε την προμήθεια του κάτωθι εξοπλισμού: επτά (7) διαδραστικών πινάκων, εννέα (9) βιντεοπροβολέων, δύο (2) οθονών τηλεόρασης 42 ιντσών, δύο (2) οθονών τηλεόρασης 32 ιντσών, επτά (7) οθονών τηλεόρασης 22 ιντσών, μιας (1) σταθερής βιντεοκάμερας, τεσσάρων (4) φορητών βιντεοκαμερών. Ο εξοπλισμός αυτός εγκαταστάθηκε στις αίθουσες διδασκαλίας του Τμήματος στα κτίρια της Θεμιστοκλέους 6 και της Αιόλου 42-44, στα Εργαστήρια «Πολιτικής Επικοινωνίας και Μέσων Πληροφόρησης» και «Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς», στον χώρο υπολογιστών των ΑμεΑ και λοιπών χρηστών της Βιβλιοθήκης του Τμήματος, στα δύο εργαστήρια υπολογιστών του Τμήματος στα κτίρια της Θεμιστοκλέους 6 και της Αιόλου 42-44. Εξαιρέση αποτελούν οι φορητές βιντεοκάμερες που φυλάσσονται στο Τμήμα με μέριμνα ορισμένων διδασκόντων και μελών του διοικητικού προσωπικού, ώστε να είναι εφικτός ο δανεισμός τους σε φοιτητές του Τμήματος, που διεξάγουν συνεντεύξεις, στο πλαίσιο σχετικών μαθημάτων που παρακολουθούν. Η συγκεκριμένη προμήθεια αποτέλεσε προστιθέμενη αξία για το Τμήμα αναβαθμίζοντας σημαντικά και ουσιαστικά το Πρόγραμμα σπουδών του, βελτιώνοντας την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τονίζεται ότι λόγω της φύσης του γνωστικού αντικείμενου που θεραπεύεται στο Τμήμα και του συνδυασμού θεωρητικής εμβάθυνσης και πρακτικής προσέγγισης ο εξοπλισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο κάλυψης των ολοένα αυξανόμενων εκπαιδευτικών αναγκών και διάχυσης και προβολής του επιστημονικού του έργου.

6. Ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των Τμημάτων και των Σχολών του ΕΚΠΑ σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών

Το Τμήμα διατηρεί στενή συνεργασία με τα Τμήματα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Οικονομικών Επιστημών, και Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών. Συγκεκριμένα

(α) Υπάρχει πρόσβαση των φοιτητών των εν λόγω Τμημάτων σε συγκεκριμένο αριθμό προσφερομένων μαθημάτων του ΠΠΣ του Τμήματος

(β) Λειτουργεί ΠΜΣ «Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών» (Διατμηματικό μεταξύ του Οικονομικού και του Πολιτικού Τμήματος), με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας».

7. Ενίσχυση των προγραμμάτων διακρατικής συνεργασίας που προβλέπουν την κινητικότητα των φοιτητών και διδακτικού προσωπικού

(α) Το Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 1989-1990 συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Έρασμος, που αφορά την κινητικότητα φοιτητών και διδακτικού προσωπικού σε ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά ιδρύματα για διδασκαλία και φοίτηση αντιστοίχως. Κατά την τελευταία επταετία φοιτητές του Τμήματός μας έχουν μετακινηθεί μέσα στα πλαίσια του προγράμματος στα ακόλουθα ξένα Πανεπιστήμια: Institut d'études politiques (IEP) de Lyon (Γαλλία), Université Paris-Est Créteil Val-de-Marne (Γαλλία), University of Bonn (Γερμανία), University of Giessen (Γερμανία), University of Rostock (Γερμανία), Università di Trieste (Ιταλία), University of Bergen (Νορβηγία), University of Warsaw (Poland), MykolasRomerasUniversity (Λιθουανία), Complutense University of Madrid (Ισπανία), Autonomous University of Madrid (Ισπανία), Université de Liège (Βέλγιο), Eotvos Lorand University (Hungary), Bogazici University (Τουρκία).

(β) Το Τμήμα ΠΕΔΔ συμμετείχε ως μέλος της Διοικούσας επιτροπής την περίοδο 2012-2016 στο ευρωπαϊκό δίκτυο του προγράμματος COST MARSAFENET – NETwork of experts on the legal aspects of MARitime SAFETY and security, με δύο μέλη ΔΕΠ. Το εν λόγω έργο περιλάμβανε δράσεις ερευνητικής δικτύωσης, διοργάνωση συνεδρίων και δημοσιεύσεις σε διεθνείς εκδοτικούς οίκους και επιστημονικά περιοδικά.

(γ) Το Τμήμα ΠΕΔΔ συμμετέχει ως μέλος της Διοικούσας επιτροπής την περίοδο 2016-2020 στο ευρωπαϊκό δίκτυο του προγράμματος COST PROSEPS – CA15207 - Professionalization and Social Impact of European Political Science, με δύο μέλη ΔΕΠ. Το εν λόγω έργο περιλαμβάνει ποικίλες δράσεις δικτύωσης μεταξύ πολιτικών επιστημόνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διεξαγωγή εμπειρικών ερευνών και παραγωγή δημοσιεύσεων σε διεθνείς εκδοτικούς οίκους και επιστημονικά περιοδικά.

8. Ενίσχυση συνεργασιών με άλλα ιδρύματα του εξωτερικού και του εσωτερικού, η διάχυση και η ενίσχυση ερευνητικών έργων και ευρύτερων συνεργειών, καθώς επίσης και η βελτίωση της παραγωγής ερευνητικού έργου υψηλής ποιότητας

Βλ. σημείο 4 Παραρτήματος 1. Επίσης, σε επίπεδο συνεπίβλεψης διδακτορικών διατριβών υπάρχει συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Dijon-Université de Bourgogne.

9. Βελτίωση της εξωστρέφειας του Τμήματος

Η εξωστρέφεια αποτελεί βασική αρχή του Τμήματος και στόχος του είναι η περαιτέρω ανάπτυξη της. Ήδη το Τμήμα έχει ενεργό παρουσία σε ευρύ φάσμα εξωστρεφών δραστηριοτήτων. Οι ερευνητικές και διδακτικές συνεργασίες με άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα και ερευνητικά κέντρα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό αναφέρονται αναλυτικά στα σημεία 5 και 10 του Παρατήματος 1). Επίσης, μέλη ΔΕΠ συμμετέχουν στο δημόσιο διάλογο με αρθρογραφία στον τύπο, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές για επιστημονικά θέματα στα πεδία που το Τμήμα καλλιεργεί. Ενώ παρουσιάσεις σε συνέδρια καλύπτονται μέσω ζωντανής αναμετάδοσης από το διαδίκτυο (π.χ. Blod, Lectures on demand του Ιδρύματος Μποδοσάκη). Για το διάστημα που καλύπτει η παρούσα πρόταση, έχει μετακινηθεί ένα μέλος ΔΕΠ από άλλο ΑΕΙ της χώρας σύμφωνα με την προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία, γεγονός που ενισχύει την φυσιογνωμία του Τμήματος. Ωστόσο, η προσέλκυση επιστημόνων από το εξωτερικό, ιδιαίτερα σε μεγάλες βαθμίδες κρίνεται εξαιρετικά δύσκολη λόγω επιπτώσεων της κρίσης στα ΑΕΙ της χώρας (π.χ. χαμηλοί μισθοί του διδακτικού προσωπικού ή υποχρηματοδότηση της έρευνας), καθώς επίσης το συνεχώς μεταβαλλόμενο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των ΑΕΙ και η διαρκώς αυξανόμενη γραφειοκρατία. Κύριο

πρόβλημα όμως αποτελεί η μη προκήρυξη των αναγκαίων θέσεων ΔΕΠ στα ελληνικά ΑΕΙ –είτε νέων είτε προς αντικατάσταση των αποχωρησάντων μελών ΔΕΠ– επί μεγάλο χρονικό διάστημα.

10. Συμβολή του Τμήματος στην επιδιωκόμενη συνεργασία του ΕΚΠΑ με τους συντάκτες των πινάκων παγκόσμιας κατάταξης Πανεπιστημίων για την καλύτερη προβολή της ποιότητας του Τμήματος και γενικότερα του Ιδρύματος διεθνώς

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος παρακινούνται στη δημιουργία ερευνητικού προφίλ στο Google Scholar και σε άλλες βάσεις ερευνητικών δεδομένων ώστε να υπάρχει συνεχής τροφοδότηση για τα σημαντικές επίδρασης έργα στη διεθνή βιβλιογραφία.

11. Επίλυση προβλημάτων που αφορούν την υλοποίηση του διοικητικού έργου

Ένα σημαντικό πλεονέκτημα του Τμήματος είναι η άριστη συνεργασία και το καλό κλίμα που την διακρίνει μεταξύ των μελών του διδακτικού και του διοικητικού προσωπικού του. Το στοιχείο αυτό έχει συμβάλει στην θετική διαχείριση δύσκολων καταστάσεων των προηγούμενων ετών, όπως η διαθεσιμότητα διοικητικών υπαλλήλων, αλλά και η υποχρηματοδότηση και η αυξανόμενη γραφειοκρατία. Αν και στόχος του Τμήματος παραμένει η κάλυψη των κενών που δημιουργούνται από την για διαφόρους λόγους αποχώρηση υπαλλήλων με μετακινήσεις προς το Τμήμα άλλων υπηρετούντων υπαλλήλων και με την πρόσληψη νέων υπαλλήλων από το Δημόσιο ή, έστω, από ίδιους πόρους του Τμήματος, η διαχείριση της κατάστασης αυτής μακροπρόθεσμα συνιστά μια σημαντική πρόκληση. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Τμήμα επιδιώκει την βελτίωση ή την απόκτηση των εξειδικευμένων γνώσεων στις νέες τεχνολογίες, τη λογιστική, τη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του Τμήματος.

12. Συμβολή του Τμήματος στην επιδιωκόμενη εφαρμογή μέτρων μείωσης των ρύπων και της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που προκαλεί το Πανεπιστήμιο λόγω της λειτουργίας του

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το Τμήμα δεν έχει οικονομική αυτοτέλεια, θα εφαρμόσει οποιαδήποτε πολιτική ενεργειακής αναβάθμισης που θα προκύψει από τη σχετική απόφαση της Κεντρικής Διοίκησης του ΕΚΠΑ. Ως προς τα κτίρια που χρησιμοποιεί αποκλειστικά, η θέρμανση και η ψύξη των εγκαταστάσεων στην οδό Θεμιστοκλέους και Αιόλου παρέχεται με χρήση ηλεκτρικής ενέργειας. Ως προς το κτίριο της οδού Θεμιστοκλέους, περιμετρικά έχει προγραμματιστεί με την βοήθεια του Δήμου Αθηναίων να φυτευτεί υψηλό πράσινο στις δύο προσόψεις επί των οδών Θεμιστοκλέους και Γαμβέτα. Στο αίθριο του ίδιου κτιρίου υπάρχει πράσινο μετρίου ύψους. Τέλος, κατά την επέκταση της Βιβλιοθήκης στην οδό Αιόλου, η οποία έλαβε χώρα στον πρώτο όροφο του ίδιου κτιρίου, υπήρξε πρόνοια για τοποθέτηση μόνωσης στους εξωτερικούς χώρους του ορόφου. Το προσωπικό του Τμήματος ενθαρρύνεται να χρησιμοποιεί διαδικασίες ανακύκλωσης χαρτιού σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, ενώ το Τμήμα συμμετέχει στην ανακύκλωση μπαταριών με ειδικούς κάδους σε συνεργασία με την εταιρεία ΑΦΗΣ ΑΕ.

13. Δημιουργία νέων, διακλαδικών ή και διδρυματικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών

Λειτουργούν:

- Διατμηματικό ΠΜΣ «Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών» (μεταξύ του Οικονομικού και του Πολιτικού Τμήματος), με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας».
- Διδρυματικό ΠΜΣ «Εκτίμηση και Διαχείριση Επαγγελματικού, Περιβαλλοντικού και Φαρμακευτικού Κινδύνου» της Ιατρικής Σχολής Αθηνών και του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ σε σύμπραξη με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του ΤΕΙ Κρήτης.

14. Αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης (συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα, αυτοχρηματοδοτούμενα προγράμματα σπουδών, χορηγίες και δωρεές)

Για τη συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα βλ. σημεία 5, 10, 11 του Παραρτήματος 1. Αυτοχρηματοδοτούμενα προγράμματα σπουδών: μέρος των εξόδων λειτουργίας των ΠΜΣ του Τμήματος καλύπτεται από δίδακτρα φοιτητών.

15. Βελτίωση της οργάνωσης και παροχής προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης

Το Τμήμα ΠΕΔΔ δεν περιλαμβάνεται στις μονάδες του ΕΚΠΑ που προσφέρουν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης.

16. Η συμβολή του Τμήματος στην πολιτική του ΕΚΠΑ για συνεχή οργάνωση και υλοποίηση δραστηριοτήτων άμεσης και έμμεσης υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Στόχο αποτελεί η διατήρηση και ενίσχυση του ρόλου του Τμήματος σε δραστηριότητες υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Π.χ. διοργάνωση ανοιχτών εκδηλώσεων· συμμετοχή στη συγκέντρωση φαρμακευτικού υλικού, τροφίμων, ρουχισμού και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης για ευάλωτες ομάδες (πρόσφυγες, πληγέντες από φυσικές καταστροφές κ.ά.).

17. Η αξιοποίηση του δικτύου των αποφοίτων του Τμήματος, στο πλαίσιο του δικτύου των αποφοίτων του ΕΚΠΑ, στην υπηρεσία των ακαδημαϊκών και κοινωνικών στόχων του.

Ο Σύλλογος Αποφοίτων Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (<https://el-gr.facebook.com/Alumnipspa/>) δραστηριοποιείται με ακαδημαϊκού και κοινωνικού χαρακτήρα εκδηλώσεις. Στόχος του Τμήματος είναι η πολύπλευρη αξιοποίηση του δικτύου των αποφοίτων του (επιστημονική επικοινωνία, κοινές δράσεις για την προαγωγή της διδασκαλίας και της έρευνας, και για τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων και άλλα) προς όφελος και των δύο πλευρών.